

BLE TRUET: Etter at borgerkrigen på ny brøt ut i Sør-Sudan i 2013, måtte FNs daværende Spesialrepresentant for Sør-Sudan, Hilde Frafjord Johnson, beskyttes av livvakter døgnet rundt. Foto: RUNETHOMAS EGE

Av HARALD BERG SÆVEREID

16. desember 2013, tidlig på morgenen: Desperate mennesker i tusentall strømmer til FNs hovedbase i den sørsudanske hovedstaden, Juba.

En norsk kvinne står overfor valget om hun skal åpne portene, eller om hun skal overlate til sørsudanske myndighetene å ordne opp.

– Halv åtte på morgenen ba jeg våre sikkerhetsansvarlige om å åpne FNs baser, og ta imot alle som søkte beskyttelse, uansett hvilken stamme de tilhørte. Her var det et spørsmål om liv eller død og massakrering av sivilbefolkningen var allerede i gang, forteller Hilde Frafjord Johnson til VG.

Tok stor risiko

Hun var som generalsekretærens spesialrepresentant til Sør-Sudan, FNs hovedansvarlige i verdens yngste nasjon. Personlig tok hun en stor risiko ved å handle som hun gjorde. Fra å kunne rusle fritt rundt i Juba,

Jeg gjorde det rette

Snakker om voldsdramaet i Sør-Sudan

måtte hun følges av livvakter overalt hvor hun oppholdt seg.

– Avgjørelsen jeg tok førte til

en betraktelig økt spenning mellom FN og regjeringen. Det ble store demonstrasjoner og ekle personangrep på meg, noe jeg måtte heve meg over. Også i ettertid kan jeg si at jeg gjorde det rette. Hvordan skulle jeg kunne se meg selv i speilet om jeg ikke hadde tatt den avgjørelsen, sier Johnson.

Vel tilbake i Norge og nå som generalsekretær i Kristelig Folkeparti, har hun skrevet boken «Den vanskelige freden». Om hva som gikk galt i Sør-Sudan og hvorfor så mange andre fredsprosesser slår feil. Johnson hevder i boken at nesten halvparten av alle fredsavtaler etter en borgerkrig, ender i en ny krig.

– Antallet borgerkriger etter 2007 har økt betydelig og jeg ønsker å ta opp hvor viktig det er at vi tenker nytt og annerledes om fredsprosesser, sier hun.

Viktig rolle

Sammen med blant andre USAs daværende utenriksminister, Colin Powell spilte Hilde Frafjord Johnson en viktig rolle for at det kom til en fredsavtale mellom

Sudan og Sør-Sudan i januar i 2005. Hun var da utviklingsminister i Bondeviks andre regjering. Åtte år etter ble hun beskyldt for å stå bak drap og våpensmugling forut for at Sør-Sudan ble kastet ut i en ny borgerkrig.

Som FNs spesialrepresentant for Sør-Sudan fulgte Hilde Frafjord Johnson utviklingen som førte til at ulike fraksjoner rundt president Salva Kiir og visepresident Riek Machar, tok til våpen og en sanseløs bølge av vold og massakrer brøt ut i desember 2013.

– Kunne du selv ha gjort mer for å hindre at utviklingen i Sør-Sudan tok en slik dramatisk vending? Du deltok i fredsprosessen i 2005 og du satt som FNs spesialrepresentant da en ny borgerkrig brøt ut i Sør-Sudan?

– Ja, det internasjonale samfunn og jeg kunne sikkert ha gjort mer. Vi så hva som var i emning, og derfor prøvde jeg, halvannet år før krisen satte inn, å få alle fem topplederene til å diskutere reformer og uenighetene i lederskapet. Men ingenting ble gjort. Jeg prøvde å få inn ledere i regionen, men sørsudanerne ville

FAKTA SØR-SUDAN

● Sør-Sudan ble en uavhengig stat etter løsrivingen fra Sudan i 2011. Delingen av Sudan var resultatet av en fredsavtale i 2005 etter to borgerkriger mellom nord og sør, fra 1955 til 1972 og 1983 til 2005.

● 15. desember 2013 brøt det ut borgerkrig i den nye staten Sør-Sudan, etter konflikt mellom president Salva Kiir Mayardit og tidligere visepresident Riek Machar siden juli samme år. Partene signerte en fredsavtale i august 2015, og Machar ble gjeninnsatt som visepresident i april 2016. Rebeller som kjempet på Machars side har imidlertid fortsatt kampen uten Machar som leder.

● Femårsjubileet for selvstendighet som skulle markeres 9. juli 2016 i år ble avlyst på grunn av stridigheter og fordi landet var på randen av hungernød.

Kilde: Store Norske Leksikon og globalis.no

UPOPULÆR: Rasende demonstranter tok til gatene i Juba i mars i år. Målet: Hilde Frafjord Johnson og FN-styrken UNMISS. Foto: NTB SCANPIX

ordne opp på egen hånd. Og FN hadde ikke soldater nok til å hindre massakrene i Juba. Men ansvaret for borgerkrigen, at den ble intensivert og for den fortvilte situasjonen vi ser i dag, hviler utelukkende på de to lederne Salva Kiir og Riek Machar. De kunne ha stoppet den hensynsløse krigen for lenge siden, sier Hilde Frafjord Johnson.

E-post: harald.berg.savereid@vg.no